

This project is funded by the European Union

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐԿԱՎՈՐՄԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ
ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿ ԴԱՇԻՆՔԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ
ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

Առկա Խնդիրներ

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ գյուղատնտեսության վարկավորման մեջ կարելի է տարանջատել հետևյալ հիմնական խնդիրները:

1. Վարկատու կազմակերպությունների համար Գյուղատնտեսական վարկավորման բարձր ռիսկայնությունը, ուստի և ցածր գրավչությունը:
2. Հողի, որպես գյուղատնտեսական հիմնական ակտիվի և գյուղացու վարկային պարտավորությունների ապահովման միջոցի, չզարգացած շուկան:
3. Ֆերմերների գերվարկավորվածությունը այլ վարկերով
4. Ֆինանսական գրազիտության ցածր մակարդակը
5. Սուբսիդավորվող վարկերի խոշորացումը
6. Գյուղատնտեսությանը ուղված և գյուղատնտեսության հարակից ճյուղերում տրամադրված վարկավորման մեջ արտարժույթով տրամադրված վարկերի մեծ մասնաբաժինը
7. Կոոպերատիվների, որպես իրավաբանական անձանց վարկ ստանալու խոչնդոտները, մասնավորապես կոոպերատիվների բոլոր անդամների հաշվառումը որպես փոխկապակցված անձանց, և նրանցից որևէ մեկի բացասական վարկային պատմության առկայության դեպքում վարկավորման մերժում:

Ագրարային ոլորտի վարկավորման բարելավմանը ուղղված

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Գյուղատնտեսական վարկավորման բարելավմանը հասնելու համար գյուղատնտեսության պետական աջակցության, մասնավորապես գյուղատնտեսության վարկավորման սուբսիդավորման ծրագրերում հաշվի առնել հանրապետության տարբեր մարզերի գյուղատնտեսության առանձնահատկությունները և մասնավորապես բնակլիմայական գործոնների և կլիմայի փոփոխության երկարատև ազդեցությունը:

2. Հաշվի առնել ագրարային ոլորտում ներգրավված դերակատարների, մասնավորապես կոոպերատիվների՝ որպես գյուղատնտեսության խոշորացմանը միտված նախընտրելի մոդելի, բնորոշ առանձնահատկությունները, և վարկավորման և մասնավորապես վարկերի ապահովման նոր գործիքների կիրառման հնարավորությունը, և վարկավորման հետ կապված ռիսկերի ապահովման հնարավոր նոր եղանակներ և գույքի գործիքներ:

Առկա գյուղատնտեսական վարկերի հասանելիությունը և միջոցների օգտագործման էֆֆեկտիվությունը բարձրացնելու առավել արդյունավետ միջոց է բանկային համակարգում գյուղատնտեսական վարկավորման տեսակակար կշռի քննիչանությունը, ինչին կնպաստի հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

1) վարկատու կազմակերպությունների գյուղատնտեսական վարկավորման գրավչությունը բարձրացնելու նպատակով տրամադրել պետական երաշխիքներ, ապահովագրական այլ մեխանիզմներ, վարկերի չվերադարձնելու մեղմելու նպատակով, պարտադրելով ներդնել **միջոցների օգտագործման նպատակայնությունը խիստ վերահսկողություն:** Պարտադրել վարկատու կազմակերպություններին գյուղատնտեսությունը վարկավորել ֆինանսական իրատեսական և պահպանողական կանխատեսումների, առկա պայմանագրերի, և ոչ միայն գրավի կամ երաշխիքների առկայության հիման վրա.

2) վարկատու կազմակերպությունների համար գյուղատնտեսական վարկավորման գրավչության բարձրացման նպատակով տվյալ կառույցներին տրամադրել ՀՀ դրամով էժան և երկարատև ֆինանսական միջոցներ՝ միննույն ժամանակ ապահովելով այդ միջոցների օգտագործման նպատակայնության խիստ մոնիթորինգը և վերլուծությունը.

3) ապահովել բոլոր հետաքրքրված վարկատու կազմակերպությունների անխոչընդոտ մասնակցությունը գյուղատնտեսությանն ուղղված վարկավորմանն առնչվող Պետական և Միջազգային ծրագրերին.

4) շարունակել գյուղատնտեսության ոլորտի վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագրերը՝ մասնավորապես ավելի բարձրացնելով սահմանամերձ համայնքներին, կին և երիտասարդ ֆերմերներին, իրենց կողմից ձևավորված գյուղատնտեսական կոոպերատիվներին, տրամադրվող վարկերի սուբսիդավորման մակարդակը.

5) խրախուսել վարկատու կազմակերպությունների կողմից գյուղական շրջաններում այլ վարկատեսակների (բիզնես, հիպոթեքային) տրամադրումը, խթանելով համայնքներում տնտեսական ակտիվությունը և գյուղատնտեսությանը չառնչվող ճյուղերի՝ որպես համայնքներում այլընտրանքային զբաղվածություն ապահովող միջոցի զարգացումը՝ ինչը կնպաստի այդ համայնքներում ակտիվների լիկվիդայնության բարձրացմանը և թանկացմանը: Պետք է խրախուսվեն նաև հողի շուկայի կայացմանը ուղղված վարկերը որոնք հնարավորություն կընձեռեն ֆերմերներին վարկ վերցնել հող գնելու նպատակով՝

այսպիսով խթանելով հողերի խոշորացումը, որը իր հերթին կհանգեցնի գյուղատնտեսական վարկավորման գրավով ապահովման բարելավմանը և ի հետևանք դրա՝ վարկավորման ծավալների ավելացմանը:

6) իրագործել միջոցառումներ վարկային միջոցների գնագոյացման թափանցիկության ավելացման ուղղությամբ:

7) **իրականացնել միջոցառումներ ֆինանսական գրագիտությունը բարձրացնելու ուղղությամբ**, ինչը կհանգեցնի գյուղատնտեսների ֆինանսական կարգապահության բարձրացմանը և վարկերի հետ վերադարձի մակարդակի բարձրացմանը:

8) կարևորել ֆինանսական վարձակալության-լիզինգի՝ որպես գյուղատնտեսությանը նոր գյուղատնտեսական տեխնիկայով և տեխնոլոգիաներով ապահովելու միջոցի դերը՝ պետության կողմից միջոցներ տրամադրելով, ինչպես այն իրագործելու, այնպես էլ տրամադրված տեխնիկայի սպասարկումը ապահովելու նպատակով:

Սույն քաղաքականության համառոտագիրը մշակվել է Եվրոպական միության կողմից ֆինանսավորվող «Կառուցողական երկխոսության հանձնառություն» ծրագրի շրջանակներում Հայաստանի Գյուղատնտեսական Դաշինքի կողմից իրականացվող «Մասնակցային քաղաքականություն՝ կայուն գյուղատնտեսություն» ծրագրի շրջանակներում ծրագրի շրջանակներում: Համառոտագրում տեղ գտած առաջարկությունները արտահայտում են Դաշինքի տեսակետը եւ կարող են չհամընկնել Եվրոպական միության դիրքորոշումների ու տեսակետների հետ:

ԿՈՆՏԱԿՏՆԵՐ

Համառոտագրի հետ կապված հարցեր ունենալու դեպքում կարող եք կապվել՝

«Մասնակցային քաղաքականություն՝ կայուն գյուղատնտեսություն» ծրագրի համակարգող՝

Վադիմ Ուզունյան

+374 91 221158

+374 93 718138

vuzunyan@oxygen.org.am